Fotoğraflar: Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

İÇECEK SANAYİİ GELECEK VAADEDİYOR

Kullanılan teknolojinin yetersiz kalması vergilerin yüksekliği ve denetimlerin yeterince yapılmaması yüzünden sıkıntılar yaşasa da içecek sanayii gelecek vaadediyor.

Hazırlayan: Murat COŞKUNÇAY

Üretim ve ihracatta son 10 yıldır istikrarlı bir seyir izleyen içecek sanayii, iç pazarda olduğu gibi dış pazarda da etkin bir noktaya geldi. Türkiye İş Bankası İktisadi Araştırmalar Bölümü'nün raporuna göre, 2015 yılında alkollü içecekler de dahil sektörün üretimi bir önceki yıla göre yüzde 1.6 oranında arttı.

Artışın büyük bir bölümü, alkolsüz içecekler sektöründe yaşanan yüzde 4.6 oranındaki yükselişten kaynaklandı. Sektör derneklerinden alınan verilere göre Türkiye'de içecek tüketimin yüzde 37'si gazlı ürünlerden oluşurken, 2015 yılında yaklaşık 3.4 milyar litre gazlı içecek, 4.6 milyar litre paketlenmiş su, 1.3 milyar litre meyve suyu ve yaklaşık 627 bin litre ayran tüketildi.

Türkiye tüketimde çok geride yer alıyor

Meşrubat tüketiminde hem Türkiye'de hem de Avrupa'da ilk sırayı kolalı gazlı içecekler alırken, Türkiye, tüketim miktarları açısından Avrupa ve ABD'ye kıyasla paketlenmiş sular haricinde alkolsüz içecekler pazarında çok geride yer alıyor.

Türkiye'de alkolsüz içecek tüketimi 2015 yılında 9.6 milyar litreye ulaştı. Bu büyümeye en fazla katkıyı paketlenmiş su sektörü yaparken onu buzlu çay ve meyve suları takip etti. Buna ilave Türkiye'de kişi başına gazlı içecek tüketimi yıllık ortalama 170 şişeyken, bu oran ABD'de 750 şişeye yaklaşıyor. Bu durum, sektör temsilcileri tarafından Türkiye'deki pazarın büyümeye açık olduğunun bir göstergesi olarak da yorumlanıyor.

İç talepte artış beklentisi var

Alkolsüz içecekler sektörünün 2016 yılında iç talep artışına paralel yüzde 4 ila 5 düzeyinde büyüyeceği öngörüsünde bulunan uzmanlar, Suriye'den gelen mültecilerin yarattığı talebin yanı sıra asgari ücrette yaşanan artışın da hane halkı gelirini artırmasıyla orta vadede iç talebi destekleyebileceğini ifade ediyor.

Sektörde asgari ücretli çalışan oranının nispeten düşük olduğunu söyleyen sektör temsilcileri, bu

noktada yasal düzenleme ile ücret artışından doğacak maliyet baskısının da sınırlı kalacağını ileri sürüyor.

Alkolsüz içeceklerde, sektörün güçlü ihracat ağının da etkili olduğuna dikkat çekiliyor. 2010 ve 2014 yılları arasında yaklaşık iki katına çıkan alkolsüz içecekler ihracatı, 2014'te ise bir önceki yıla göre yüzde 21 artış göstererek, 166 milyon dolara ulaştı. Sektörün 2015 yılı ihracatının ise yaklaşık 200 milyon dolar bandında seyrettiği belirtiliyor.

Hangi ülkelere ihracat yapılıyor?

Sektörün başlıca ihracat yaptığı ülkeler arasında Irak, KKTC, Almanya ve Suriye yer alıyor. Söz konusu dört ülkenin sektör ihracatındaki payı ise yaklaşık 50 düzeyinde. Alkolsüz içecek ithalatı yapılan ülkelerin başında ise Avusturya ve Romanya geliyor.

Türkiye, tarım ürünlerinde kayısı, üzüm, narenciye ile öne çıkıyor. Bu noktada meyve suyu üretimi ve ihracatı da bu ürünler ağırlıklı yapılıyor. Meyve suyu sektörü, global pazarda durgunluk yaşıyor. 2014 yılında küresel meyve suyu pazarının yüzde 1 büyüyebildi. Özellikle Rusya ve Almanya pazarlarındaki küçülme, uluslararası piyasaları olumsuz etkiledi. Avrupa meyve suyu pazarı 2015 yılında yüzde 3 küçüldü.

Meyve suyu pazarı Avrupa'da küçüldü, Türkiye'de büyüdü

Meyve suyu pazarı, global anlamda negatif yönlü bir tablo çizerken, Türkiye'de sektör 2015 yılında yüzde 7.1 oranında büyüdü. Meyve Suyu Endüstrisi Derneği'nin görüşlerine göre, 2016 yılında meyve suyu, meyve nektarı ile meyveli ve aromalı içecek kategorilerinin tümünde sektörün 2015 yılına göre yüzde 2 büyümesi öngörülüyor. Söz konusu büyüme ile pazarın hacminin de 1.2 milyon litreye ulaşması bekleniyor. Son beş yılda meyve suyu ihracatı yaklaşık iki kat artarak, 200 milyon dolar seviyesine yükseldi. Sektörün ihracat yaptığı ülke sayısı ise 150'yi buluyor.

Türkiye'nin, küresel meyve suyu ticaretinden yüzde 1.7 oranında pay aldığını dile getiren sektör temsilcileri, ülkenin barındırdığı meyve potansiyeli göz önüne alındığında pazardan daha fazla pay alınabileceğinin altını çiziyor.

Uzmanlar, meyve üretimindeki yapısal sorunlar aşıldığı takdirde, Türkiye'nin Avrupa ve Ortadoğu için önde gelen meyve suyu konsantresi tedarikçisi konumuna gelebileceğini vurguluyor.

Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu Başkanı Şemsi Kopuz

Maden suyu sektörüne yerli üretici hakim

Bu arada Türkiye Maden Suyu Üreticileri Derneği'nin (TÜRKMASUDER) açıklamasına göre, 2015 yılında maden suyu tüketimi, bir önceki yıla göre yüzde 11 artış göstererek, yaklaşık 3.3 milyar adede ulaştı. Böylece tüketimin, 675 milyon litreyi bulduğu belirtiliyor. Maden suyu sektörünün 2015'te elde ettiği ciro ise 850 milyon liraya ulaştı. Ambalajlı su içinde değerlendirilen maden suyu pazarında, ithalatın payı oldukça az.

Sıkıntılar neler?

Genel itibarıyla içecek sanayiinin sahip olduğu üretim yapısı incelendiğinde, kullanılan teknolojinin yetersiz kaldığı görülüyor. Potansiyelini artırma hedeflindeki sektörün teknoloji altyapısı, verim, kapasite kullanımı gibi parametreleri de olumsuz etkiliyor. Ayrıca vergilerin yüksek olması, denetim sisteminin yetersiz kalması ve bazı firmaların yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınmalarından dolayı kayıt dışı üretimin sürdüğünü ifade eden temsilciler, vergilerin harç oranları ve ruhsat sistemlerinin gözden geçirilmesi, denetimlerin donanımlı ve uzman ekiplerle desteklenmesi gerektiğine vurgu yapıyor.

Ar-Ge çalışmaları, sektörün rekabet gücünü artırıyor

İçecek sanayiinin ilerlemesinde ve daha rekabetçi bir konuma gelmesinde,

yapılan Ar-Ge çalışmalarının önem taşıdığını belirten Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu Başkanı Şemsi Kopuz, sektörün her geçen gün bu çalışmalara ayırdığı bütçeyi artırdığını söyledi.

Gıda ve içecek sanayiinde 2013 yılında Ar-Ge harcamalarının 123.7 milyon lirayı bulduğunu kaydeden Kopuz, 2014 yılında söz konusu harcamaların yüzde 6.2 artarak 131.3 milyon liraya yükseldiğini söyledi.

Kopuz, "Gıda ve içecek sektörü, değişen beğenilerle birlikte kaynakların verimli kullanımına dair Ar-Ge çalışmalarını da artırıyor. Hem değişen tüketici taleplerini yakalayabilmek hem de sürdürülebilirliği sağlamak adına temel önceliklerimizden biri de bu çalışmaların artmasına destek olmak" diye konuştu.

43 bin işletme faaliyet gösteriyor

Gıda ve içecek sanayiinde 2014 yılı itibarıyla 42 bin 560 işletmenin faaliyet gösterdiğini belirten Şemsi Kopuz, bu alanda 486 bin 347 kişinin istihdam edildiğini kaydetti. Türkiye içecek sanayii özelinde ise 484 firmanın çalışmalarını sürdürdüğünü dile getiren Kopuz, sektörde 14 bin 300 kişinin istihdam edildiği bilgisini verdi. 2013 yılı itibarıyla aylık hane halkı gıda ve içecek harcamalarının 518 lirayı bulduğunu belirten Kopuz, söz konusu bütçe içinde alkolsüz içeceklerin 36 liralık, alkollü içeceklerin ise 7 liralık paya sahip olduğunu ifade etti.

GSYH'ye 371 milyar TL katkı

Türkiye ihracatının yüzde 8.7 oranında gerilediği 2015 yılında gıda ve içecek sanayii ihracatının, bir önceki yıla göre yüzde 5.2 oranında azalarak, 12 milyar dolar seviyesinde yılı kapattığını bildiren Şemsi Kopuz, "Gıda ve içecek sanayi ithalatı da 2015'te, önceki yıla göre yüzde 7.8 oranında azalarak 5.7 milyar doları buldu. İhracatını 2001 yılından bu yana her yıl istikrarlı bir şekilde artıran gıda ve içecek sanayii, 2015 yılında yaşadığı düşüşe rağmen yine de dış ticaret fazlası verdi. Gıda ve içecek sanayii dış ticaret fazlası, 2015 yılında bir önceki yıla göre yüzde 2.7 oranında azalarak, 6.3 milyar doları buldu" dedi. Kopuz 2014 yılında yüzde 203.4 olan dış ticaret karşılama oranının, 2015 yılında yüzde 209.1'e yükseldiğini de söyledi. Gıda ve içecek sanayiinin, Türkiye GSYH'sinde kayda değer bir payı bulunduğuna işaret eden Kopuz, sektörün 2015 yılında 371 milyar TL katkı sağladığını dile getirdi.

Yabancı sermayeli şirket sayısı arttı

Gıda ve içecek sanayiinde 2015 yılında 13 adet yabancı menşeli firmanın faaliyete geçtiği bilgisini veren Şemsi Kopuz, böylece sektörde çalışmalarını sürdüren yabancı sermayeli firma sayısının 563'e ulaştığını bildirdi. Genel anlamda gıda ve içecek sanayiinde varlık gösteren işletmelerin yarattığı katma değer 2005 yılında 7.4 milyar TL iken, 2012 yılına kadar yüzde 134 artarak 17.3 milyar liraya yükseldiğini belirten Kopuz, söz konusu rakamın 1.5 milyar lirasının içecek sanayiinden karşılandığını vurguladı.